

Капелюх Д.Р. (2019). Формування основ толерантності в умовах сучасного спеціального закладу. Д. Капелюх. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого- педагогічні стратегії безбар'єрного освітнього середовища для дітей з порушеннями зору» 12 березня 2019 року м. Київ. Упорядн.: Костенко Т.М., Кондратенко С.В., Легкий О.М. Київ: Інтерсервіс, 2019. С. 13-14.

УДК 378.18: 15.025

Капелюх Д.Р., заступник директора з виховної роботи
Теребовлянський НРЦ

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Сучасний стан розвитку людини і суспільства вимагає від особистості високого рівня її загальної культури, моральних якостей і порозумінні між людьми, яке набуває значимості в загальному глобальному процесі інтеграції й асиміляції культур. У цих умовах встановлення меж світоглядної всездозволеності стає імперативом, а формування толерантності – пріоритетним завданням педагогіки.

Толерантність – це відсутність чи послаблення негативної реакції; терплячість і повага до протилежної думки; усвідомлення того, що розумний компроміс краще, ніж конфронтація.

У наш час толерантність є одним із найважливіших принципів у практиці спеціального навчання щодо організації ефективного психологічного супроводу (Костенко Т. М.) [2. с. 167].

Актуальність застосування такої філософії у спеціальній педагогіці і спеціальній психології пов'язана із характерними особливостями інформатизації, інтеграції і посилення гуманістичних тенденцій. Світ зближується завдяки новим інформаційним технологіям та засобам комунікації. Такий світ вимагає й нових взаємовідносин. Агресивність, ненависть, насильство, підозра, протистояння повинні поступитися місцем розумінню та довірі, діалогу культур і реалій. “Гуманістична складова цілей спеціальної освіти, на наш погляд, полягає в тому, аби зробити повноцінною і гідною життєдіяльність людини з особливостями психофізичного розвитку” (Кульбіда С. В.) [3. с. 182].

Капелюх Д.Р. (2019). Формування основ толерантності в умовах сучасного спеціального закладу. Д. Капелюх. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого- педагогічні стратегії безбар'єрного освітнього середовища для дітей з порушеннями зору» 12 березня 2019 року м. Київ. Упорядн.: Костенко Т.М., Кондратенко С.В., Легкий О.М. Київ: Інтерсервіс, 2019. С. 13-14.

Новий напрям у педагогіці загалом і спеціальній зокрема охоплює всі етапи освітнього розвитку особистості, розкриває величезні можливості для педагогів у формуванні філософії та “психології толерантності до учнів з особливими освітніми потребами” [5. с. 321], а також у формуванні ключових професійних компетенцій у педагогів, які мають спрямовуватися на: “позитивну налаштованість, на взаєморозуміння та підтримку, на зміну існуючих негативних стереотипів у сприйнятті учнів з особливими освітніми потребами, на успіх як результат спілкування; знання культурних особливостей ..., характер та манери поведінки, толерантне ставлення до культурних розбіжностей у сприйнятті навколишнього світу, цінностей та пріоритетів; подолання власного культуроцентризму” [4. с. 330].

Як засвідчує досвід нашого навчально-реабілітаційного центру, толерантна педагогіка дає широкий простір для використання нетрадиційних, нестандартних форм навчання, виховання та впровадження і експериментування з новими педагогічними технологіями, втім не заперечує й існуючі моделі навчання, для якого важливі всі рівні активного пізнання. Толерантна педагогіка припускає, що вчитель не повинен акцентувати, що саме та чи інша точка зору правильна, і сам не має претендувати на «істину в останній інстанції» і, отже, сприяє здатності учня з ООП до висловлення своєї позиції, відкритого спілкування, прояву гнучкого, альтернативного й позитивного мислення, емоційного вияву.

Педагогіка толерантності визначає такі виховні завдання: виховання всебічно розвиненої, повноцінної та здорової особистості з ООП з урахуванням її можливостей і здібностей. Вона пропонує активізувати духовні сфери особистості, які, у свою чергу, здатні розуміти простір розвитку й саморозвитку особистості з ООП та, що важливо, зробити його значно безпечним. Йдеться

Капелюх Д.Р. (2019). Формування основ толерантності в умовах сучасного спеціального закладу. Д. Капелюх. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого- педагогічні стратегії безбар'єрного освітнього середовища для дітей з порушеннями зору» 12 березня 2019 року м. Київ. Упорядн.: Костенко Т.М., Кондратенко С.В., Легкий О.М. Київ: Інтерсервіс, 2019. С. 13-14.

про формування в учнівському середовищі атмосфери терпимості, доброзичливості, великодушності.

Саме така атмосфера посилює виховний і пізнавальний ефект, допомагає зберегти здоров'я і фізичне, і духовне не тільки учню, а й учителю. Актуальними є слова відомого педагога Шалви Амонашвілі з його книги «Як живете, діти?»: «На найвищій грані зіткнення здібностей і емоцій вчителя зі здібностями, силами та емоціями своїх учнів може відродитися справжня, радісна, захоплююча педагогіка, дійсно духовна спільність між учителем і його учнями» [1.с. 45].

Список використаних джерел.

1. Амонашвили Ш.А. (1986). Как вы живете, дети? М.: Просвещение, 1986. С.45.
2. Костенко, Т.М. (2017). Психологічна наступність як головний пріоритет неперервного психологічного супроводу дітей з порушеннями зору. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови (12). С. 167-174.
3. Кульбіда С.В. Філософські підходи теоретико-методологічної бази спеціальної освіти: джерела розвитку нечуючої особистості. С. Кульбіда. Жестова мова й сучасність: зб. наук. праць. 2012. Вип. 7. С. 175 – 196. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/1983>
4. Кульбіда С.В. Формування жестомовної комунікативної компетенції в контексті соціокультурного підходу. С. Кульбіда. Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського НУ імені Івана Огієнка. за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. Вип. XXI в двох част., Ч. 2. Серія: соц.-педагогічна. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2012. С. 328 – 338.
5. Малинович Л.М. (2007). Сучасні тенденції соціального середовища стосовно формування особистісної готовності до навчання дітей з вадами слуху. Наук. записки ІІ імені Г. С. Костюка АПН України. К.: ДП «Інф.-аналітичне агентство», 2007. Вип. 35. С. 321.